



Julianne Nygren, Petra Lehto

Kiintymyssuhde lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välillä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö (AMK), Sairaanhoidaja (AMK)

Kätilötyön tutkinto-ohjelma

Sairaanhoidotyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö 2023

7.11.2023

Tekijä	Julianne Nygren, Petra Lehto
Otsikko	Kiintymyssuhde lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välillä
Sivumäärä	34 sivua + 2 liitettä
Aika	7.11.2023
Tutkinto	Kätilö (AMK), Sairaanhoidtaja (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Kätilötyön tutkinto-ohjelma, Sairaanhoidotyön tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Lehtori Pirjo Koski
<p>Kiintymyssuhde lapsen ja vanhemman välillä alkaa jo raskausaikana ja jatkuu läpi lapsuuden. Varhaisella vuorovaikutuksella on merkittävä vaikutus siihen, kehittykö kiintymyssuhde turvalliseksi vai turvattomaksi. Ensimmäisen vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta on tutkittu paljon John Bowlbyn kehittämään kiintymyssuhdeteoriaan pohjaten. Nykyajan moninaisten perhemuotojen kannalta on tärkeää selvittää ei-synnyttäneiden vanhempien kokemuksia kiintymyssuhteesta. Käyttämällä termiä ei-synnyttänyt vanhempi huomioitiin myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat vanhemmat.</p> <p>Tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten ei-synnyttäneet vanhemmat kuvailevat kiintymyssuhdettaan ensimmäiseen lapseensa, ja mitkä tekijät heidän mielestään vaikuttavat kiintymyssuhteeseen. Tavoitteena oli tuottaa tietoa terveydenhuollon ammattilaisille ja opiskelijoille. Tieto on hyödyllistä myös kaikille asiasta kiinnostuneille, kuten tuoreille vanhemmille.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena e-lomakekyselynä, jossa oli suljettuja sekä avoimia kysymyksiä. Tutkimuksen kohderyhmänä oli 1–3-vuotiaiden esikoislasten ei-synnyttäneet vanhemmat, jotka ovat olleet mukana lapsen elämässä jo raskausajasta lähtien. Kyselytutkimus jaettiin kahteen kohderyhmään sopivaan Facebook-ryhmään, joista saatiin ja analysoitiin 14 vastausta. Vastaukset analysoitiin induktiivisen sisällönanalyysin keinoin.</p> <p>Tutkimuksesta saadun aineiston mukaan ei-synnyttäneen vanhemman ja lapsen välinen yhteinen aika sekä kiintymys ja läheisyys olivat merkittävimpiä kiintymyssuhdetta kuvaavia tekijöitä. Näiden lisäksi myös vanhemman kokeminen turvalliseksi sekä lapsen reagointi vanhemman ollessa poissa ilmensivät kiintymyssuhdetta. Kiintymyssuhdetta edistäviksi tekijöiksi oli vastauksissa kerrottu muun muassa ei-synnyttäneen vanhemman ja lapsen välisen suhteen luominen raskausaikana, vanhempien hyvä parisuhde, vanhemmuuden jakaminen sekä vuorovaikutus ja läheisyys lapsen kanssa. Vaikeuttaviksi tekijöiksi oli kuvattu esimerkiksi vanhempien väliset ristiriidat, lapsen terveysongelmat sekä ei-synnyttäneen vanhemman psyykkiset haasteet.</p> <p>Opinnäytetyössä esitetyt tulokset ovat hyödyllisiä niin terveydenhuollon ammattilaisille ja opiskelijoille kuin myös tuoreille vanhemmille. Jatkotutkimusaiheena olisi hyvä selvittää terveydenhuollon ammattilaisten kokemuksia ei-synnyttäneiden vanhempien kiintymyssuhteen tukemisessa sekä minkälaista tukea ei-synnyttäneet vanhemmat ovat saaneet kiintymyssuhteen muodostumiseen.</p>	
Avainsanat	ei-synnyttänyt vanhempi, kiintymyssuhde, laadullinen kyselytutkimus, lapsiperheet, vanhemmuus, varhainen vuorovaikutus

Author	Julianne Nygren, Petra Lehto
Title	The attachment relationship between the child and the non-birth parent
Number of Pages	34 pages + 2 appendices
Date	7. November. 2023
Degree	Midwife(AMK), Nurse (AMK)
Degree Programme	Midwifery, Bachelor's Degree, Nursing, Bachelor's Degree
Instructors	Lecturer Pirjo Koski (Supervisor)
<p>The attachment relationship between a child and a parent begins during pregnancy and continues throughout childhood. Early interaction significantly influences whether the attachment relationship develops as secure or insecure. The primary attachment between a parent and a child has been extensively studied based on John Bowlby's attachment theory. For the context of diverse modern family structures, it's important to understand the experiences of non-biological parents concerning attachment. By using the term 'non-biological parent', it also encompasses parents belonging to gender and sexual minorities.</p> <p>The purpose of the thesis was to explore how non-biological parents describe their attachment to their first child and identify the factors they believe affect the attachment relationship. The aim was to provide information for healthcare professionals and students, which could also be valuable for anyone interested, such as new parents.</p> <p>The thesis was conducted as a qualitative e-survey, containing both closed and open-ended questions. The target group of the study comprised non-biological parents of first-born children aged 1–3 years, who had been involved in the child's life from the time of pregnancy. The survey was distributed within two suitable Facebook groups, resulting in 14 responses that were collected and analyzed. The responses were analyzed using inductive content analysis.</p> <p>According to the data collected from the study, the shared time between the non-biological parent and the child, as well as the affection and closeness, were the most significant factors describing the attachment relationship. Additionally, the feeling of security for the parent and the child's response when the parent was absent were illustrative of the attachment relationship. Factors conducive to the attachment relationship as reported in the responses included establishing the relationship between the non-biological parent and the child during pregnancy, a strong parental relationship, sharing parenting responsibilities, and interaction and closeness with the child. Factors that posed challenges were conflicts between parents, the child's health issues, and the psychological challenges of the non-biological parent.</p> <p>The results presented in the thesis are useful not only for healthcare professionals and students but also for new parents. A potential future research topic could focus on understanding the experiences of healthcare professionals in supporting non-biological parents in developing attachment relationships and exploring the support these parents have received in forming attachment relationships.</p>	
Keywords	attachment, early interaction, families with children, non-birth parent, parenthood, qualitative survey research,

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Vanhemmuus ja perheet.....	2
2.1	Vanhemmuus käsitteenä	2
2.2	Vanhemmuus ja vanhemmaksi tuleminen.....	3
2.3	Ei-synnyttänyt vanhempi.....	4
2.4	Lapsiperheet Suomessa	4
3	Varhainen vuorovaikutus lapsen ja vanhemman välillä	5
4	Kiintymyssuhde.....	6
4.1	Vanhemman ja lapsen välinen kiintymyssuhde	6
4.2	Kiintymyssuhteen kehittyminen	7
4.3	Kiintymyssuhdemallit	8
5	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	9
6	Menetelmät ja toteutus	10
6.1	Laadullinen kyselytutkimus	10
6.2	Kohderyhmä ja kyselyn toteuttaminen	11
6.3	Induktiivinen sisällönanalyysi.....	12
7	Tulokset.....	14
7.1	Vastaajien taustatiedot.....	15
7.2	Lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välisen kiintymyssuhteen ilmeneminen	16
7.3	Kiintymyssuhdetta edistävät tekijät.....	17
7.4	Kiintymyssuhdetta vaikeuttavat tekijät.....	20
8	Pohdinta.....	22
8.1	Tulosten tarkastelu.....	22
8.2	Eettisyys	26
8.3	Luotettavuus.....	27
8.4	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset.....	28
	Lähteet	30

Liite 1 Saatekirje

Liite 2 Kyselylomakkeen kysymykset

1 Johdanto

Lapsen ja vanhemman välinen kiintymyssuhde on prosessi, joka alkaa jo raskausaikana ja jatkuu läpi lapsuuden (Young 2013, 11). Se ilmenee lapsen turvautuessa vanhempaansa tilanteissa, joissa lapsi kokee tarvitsevansa turvaa (Hughes 2011). Pienen lapsen elämään mahtuu vain muutamia päällekkäisiä kiintymyssuhteita, jotka ovat useimmiten lapsen ja hänen vanhempiansa välillä (Sinkkonen & Korhonen 2015: 39). Varhainen vuorovaikutus on yhteydessä kiintymyssuhteen muodostumiseen, sillä vuorovaikutuksen laadulla on merkitystä kiintymyssuhteen kehittymisessä turvalliseksi tai turvattomaksi (Korkalainen 2022). Kiintymyssuhteen laadulla on suuri merkitys, sillä se vaikuttaa lapsen elämään monella eri elämän osa-alueella (Young 2013, 11).

Kiintymyssuhteen muodostumista äidin ja lapsen välille on tutkittu John Bowlbyn kiintymyssuhdeteoriaan nojaten (Sinkkonen & Kalland 2016). Mary Ainsworth kehitti kiintymyssuhdeteoriaa yhdessä John Bowlbyn kanssa. Ainsworthin kehittämän vierastilannemenetelmän kautta kiintymyssuhteet voitiin luokitella turvallisiksi tai turvattomiksi. Kiintymyssuhdeteoriaa on kuitenkin kritisoitu äidin merkityksen ylikorostamisella ja äidin sitomisella kotiin sekä lapsiin. (Sinkkonen & Kalland 2016.) Isän roolia lapsen elämässä on tuonut esiin lääketieteen tohtori, lastenpsykiatrian erikoislääkäri ja Turun yliopiston dosentti Jari Sinkkonen (Koivuranta 2016). Sinkkosen lisäksi kiintymyssuhteisiin on perehtynyt Suomessa erityisesti varhaiskasvatuksen professori Mirjam Kalland (Merimaa 2018).

Elokuussa 2022 perhevapaiden uudistuksessa mahdollistettiin vanhempainrahan jakaminen tasan lapsen vanhempien kesken. Yhtenä tavoitteena uudistuksessa olikin vanhempien välisen tasa-arvon lisääminen sekä monimuotoisten perheiden huomioiminen. (Hiilamo 2022.) Toistaiseksi perhevapaaudistuksella ei ole vielä todettu olevan suuria yhteiskunnallisia vaikutuksia perhevapaiden jakaantumisessa (Uusitalo & Wallenius & Tuominen 2023), mutta yksittäisille perheille uudistuksella on ollut suuri merkitys. Kun tavoitteena Suomessa on tukea vanhempia perhevapaiden tasaisempaan jakamiseen (Sukupuolten tasa-arvo 2023), on tärkeää huomioida myös ei-synnyttäneen vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten ei-synnyttänyt vanhempi kuvailee kiintymyssuhdettaan ensimmäiseen lapseensa, ja mitkä asiat vaikuttavat

kiintymyssuhteeseen. Halusimme rajata tutkimuksen kohderyhmän ei-synnyttäneisiin vanhempiin, joka ottaa huomioon myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt. Tällä kohderyhmällä aiheesta ei ole aiempaa tutkimustietoa saatavilla. Monimuotoisten perheiden huomioon ottaminen tuo näkyvyyttä ja normalisoi erilaisia perheitä Suomessa.

Laadullinen tutkimus on tämänkaltaiseen tutkimukseen sopiva menetelmä, sillä tutkimuksen tarkoituksena on tutkia ei-synnyttäneiden vanhempien kokemuksia. Tutkimuksesta saatava tieto on hyödyllistä terveydenhuollon ammattilaisille sekä alan opiskelijoille. Kiintymyssuhteesta saatava tieto on merkityksellistä myös tuoreille vanhemmille. Opinnäytetyö toteutettiin syksyn 2023 aikana.

2 Vanhemmuus ja perheet

2.1 Vanhemmuus käsitteenä

Vanhemmuus on moninäkökulmainen käsite, joka jakautuu biologiseen, juridiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen vanhemmuuteen (Vilén & Seppänen & Tapio & Toivanen 2014: 10). Biologinen vanhemmuus tarkoittaa biologista suhdetta lapseen. Esimerkiksi lapsen synnyttänyt henkilö tai henkilö, jonka siittiötä on käytetty munasolun hedelmöittämiseen, on lapsen biologinen vanhempi. Jos kyseessä on sukusolujen luovuttaja, käytetään yleensä termiä geneettinen vanhempi. (Moring 2013: 57.) Tämä tarkoittaa, että lapsella voi olla sekä biologinen että geneettinen vanhempi, jos lapsi on esimerkiksi saanut alkunsa luovutetun munasolun avulla (Sateenkaariperheet).

Juridisella vanhemmalla tarkoitetaan lainvoimaista vanhemmuussuhdetta, jolloin siihen kuuluu yhteiskunnan asettamat oikeudet ja velvollisuudet (Vilén ym. 2014: 10–11). Näillä oikeuksilla ja velvollisuuksilla tarkoitetaan vanhemman elatusvelvollisuutta lapseen ja lapsen perintöoikeutta vanhempaan. Lapsella on myös oikeus tavata juridista vanhempaa. (Sateenkaariperheet.) Myös adoptiovanhemmat ovat juridisia vanhempia ja heitä koskevat samat oikeudet ja velvoitteet, kuin muita juridisia vanhempia (Vilén ym. 2014: 10–11). Juridinen vanhempi voi olla samaan aikaan myös biologinen, geneettinen tai sosiaalinen vanhempi (Moring 2013: 57). Juridinen vanhemmuus eroaa lapsen huoltajuudesta muutamien seikoin. Huoltajilla ei ole elatusvelvollisuutta eikä lapsella ole tapaamisoikeutta huoltajaan. Huoltajilla on

kuitenkin velvollisuus päättää muun muassa lapsen nimestä, asuinpaikasta ja kasvatuksesta. Huoltajuus päättyy lapsen täyttäessä 18 vuotta. (Sateenkaariperheet.)

Sosiaalisesti vanhemmaksi kutsutaan henkilöä, joka toimii vanhemman tavoin, mutta ei ole biologisesti, avioliiton tai adoption kautta yhteydessä lapseen (Huntington & von Bary & Joslin 2023). Vanhemman ja lapsen välinen suhde voi olla välittävä ja rakastava, vaikka biologista suhdetta ei olisikaan (Barone & Carta & Ozturk 2020). Psykologisella vanhemmalla tarkoitetaan lapsen kokemusta vanhemmastaan. Tällöin lapsi on kiintynyt vanhempaan ja lapsi kokee luottamusta psykologista vanhempaa kohtaan. Useimmiten lapsi nimeää psykologista vanhempaa omaksi vanhemmakseen. (Vilén ym. 2014: 11.)

2.2 Vanhemmuus ja vanhemmaksi tuleminen

Vanhempien tehtävä on huolehtia lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista sekä näiden osa-alueiden kehityksestä (Sinkkonen & Kalland 2016). Vanhemmat ovat useimmiten myös lapsen huoltajia, mutta huoltaja voi olla myös muu henkilö, jolle on uskottu vastuu lapsen huoltamisesta (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983 § 3). Lapsen kasvuolosuhteiden vaarantuessa vakavasti, voidaan päätyä huostaanottoon. Tällöin lapsen huoltajuus säilyy lapsen vanhemmilla, mutta osa huoltajien päätösvallasta ja tehtävistä siirtyy sosiaalitoimelle. (Lastensuojelulaki 417/2007 § 40.)

Vanhemmuus nykysuomessa alkaa aiempaa myöhemmin. Ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut 29,6 vuoteen (Tilastokeskus 2023), kun vuonna 2010 ensisynnyttäjän keski-ikä oli vielä 28,3 vuotta (Tilastokeskus 2011.) Ensi kertaa isäksi tullaan hieman vanhempana, keskimäärin 31,9-vuotiaana (Tilastokeskus 2021a). Syntyvyys on laskenut maailmanlaajuisesti, mutta Suomessa vuodesta 2010 alkaen lasku on ollut poikkeuksellisen mittavaa. Syitä syntyvyyden laskuun on arvioitu olevan esimerkiksi koettu epävarmuus ja lasten saantiin liittyvä henkinen ja taloudellinen vastuu, jonka vuoksi moni lykkää päätöstä perheen perustamisesta. Myöhäinen vanhemmaksituloikä vaikuttaa syntyvyyteen pienemmän lapsiluvun ja mahdollisen lapsettomuuden vaikutuksesta. (Rotkirch 2020.)

2.3 Ei-synnyttänyt vanhempi

Lapsen äidiksi nimitetään henkilöä, joka on synnyttänyt lapsen (Vanhemmuuslaki 775/2022 § 2). Ei-synnyttäneellä vanhemmalla tarkoitamme tässä opinnäytetyössä lapsen toista vanhempaa. Emme halua rajata kyselytutkimustamme pelkästään isien täytettäväksi, vaan otamme huomioon kaikki ei-synnyttäneet vanhemmat riippumatta sukupuolesta tai taustasta. Tällä tavoin otamme tutkimuksessa huomioon sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen edustajat.

Vuonna 2022 voimaan astuneen perhevapaa uudistuksen myötä äitiys- ja isyysrahat on muutettu sukupuolineutraaliksi vanhempainpäivärahasi. Vanhempainpäiväraha on jaoteltu erityisraskausrahaan, raskausrahaan ja vanhempainrahaan. (Hiilamo 2022.) Tämä muutos ottaa paremmin huomioon erilaiset vähemmistöt sekä perhemuodot. Tämän vuoksi olemme valinneet opinnäytetyön kohderyhmäksi ei-synnyttäneet vanhemmat.

2.4 Lapsiperheet Suomessa

Perheeksi määritellään avo- tai avioliitossa olevat, yhdessä asuvat henkilöt sekä heidän mahdolliset lapsensa (Tilastokeskus 2020). Lapsiperheeksi kutsutaan perhettä, johon kuuluu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi. Vuonna 2020 Suomessa oli 556 052 lapsiperhettä. Lapsiperheet kattavat väestöstä 37 prosenttia. Keskimääräinen lapsiluku lapsiperheissä on 1,84. (Tilastokeskus 2021b.) Lapsiperheet Suomessa ovat monimuotoisia ja erilaisia perhemuotoja on esimerkiksi ydinperheet, adoptioperheet, uusperheet, sateenkaariperheet sekä monikulttuuriset perheet (Sukupuolten tasa-arvo 2022).

Yleisin lapsiperheiden perhemuoto Suomessa on ydinperhe, joka koostuu eri sukupuolta olevan avioparin muodostamasta perheestä. Prosentuaalisesti tällaisia perheitä on 56 prosenttia Suomen lapsiperheistä. 20 prosenttia lapsiperheistä oli avoparien muodostamia perheitä. Yksinhuoltajaperheitä taas oli 24 prosenttia, joista valtaosa (20 %) oli äiti-lapsia-perheitä. Uusperheiden määrä Suomessa on pysynyt lähes ennallaan vuodesta 2004 lähtien ja uusperheet kattavat edelleen 9 prosenttia Suomen lapsiperheistä. Samaa sukupuolta olevia aviopari ja lapsia -perheitä oli 667 kun taas rekisteröity pari ja lapsia -perheitä oli 219. (Tilastokeskus 2021b.)

3 Varhainen vuorovaikutus lapsen ja vanhemman välillä

Syntymän jälkeisen kiintymyksen kannalta on tärkeää, että jo odotusaikana vanhemmat ovat luoneet vahvan yhteyden syntymättömään lapseensa. On todennäköisempää muodostaa vahva yhteys lapseen syntymän jälkeen, jos jo odotusaikana vanhemmat kokivat kiintymystä lasta kohtaan. (Young 2013, 15–16.) Varhaisen vuorovaikutuksen lapsen ja vanhemman välillä katsotaan alkavan jo raskausaikana, kun vanhemmat saavat tiedon alkaneesta raskaudesta (Puura & Sannisto & Riihonen 2018). Vuorovaikutusta sikiön kanssa ovat esimerkiksi sikiölle puhuminen, laulaminen ja lukeminen sekä raskausvatsan silittely (Lagarto & Duaso 2021). Lapsen syntymän jälkeen varhaista vuorovaikutusta on ensivuosisien aikana kaikki yhdessä vanhemman kanssa tapahtuva tekeminen, kokeminen ja oleminen (Mannerheimin lastensuojeluliitto). Vuorovaikutusta tapahtuu niin hoito- ja syöttötilanteissa kuin leikkiessäkin (Puura ym. 2018).

Tärkeää vuorovaikutuksessa on vanhemman kyky havaita ja ymmärtää lapsen viestejä ja tarpeita. Kun viestit ja tarpeet ymmärretään, voi vanhempi vastata lapsen tarpeisiin, ja lapsi ei joudu kokemaan liiallista fyysistä tai psyykkistä pahaa oloa. (Puura ym. 2018.) Riittävän hyvä varhainen vuorovaikutus koostuu pysyvistä ihmissuhteista ja tavallisesta lapsiperhearjesta. Hyvä perusta varhaisvuosisien kasvulle muodostuu toistuvista ja tutuista rutiineista, joissa huolehditaan lapsen perustarpeista. Lisäksi rakkauden ja hyväksynnän osoittaminen sekä rajojen asettaminen luo hyvän pohjan lapsen kasvulle ja kehitykselle. (Mannerheimin lastensuojeluliitto.) Tutkimuksen mukaan lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen ei suoranaisesti vaikuta biologinen suhde lapsen ja vanhemman välillä, vaan merkittävänä tekijänä on vanhemman elinikäiset kiintymyskokemukset ja niihin liittyvät tunnetilat (Barone ym. 2018).

Kuitenkin jokainen lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutussuhde on omannäköinen, ja toisilla siihen voi liittyä haasteita (Mannerheimin lastensuojeluliitto). Aina vuorovaikutus lapsen ja vanhemman välillä ei toteudu toivotulla tavalla. Vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä voi heikentää esimerkiksi vanhemman ahdistus- ja masennusoireet, taloudelliseen tilanteeseen liittyvä stressi, huono suhde kumppaniin tai aiemmin koetut keskenmenot (Lagarto & Duaso 2021). Myös lapsen ja vanhemman temperamentit voivat haastaa vuorovaikutusta. Kun lapsi kokee nälkää tai epä mukavuutta, hänen reaktionsa vaikuttaa hänen temperamenttinsa. Lapsi, joka reagoi voimakkaasti, vaatii vanhemmalta enemmän apua ja tukea rauhoittuakseen.

(Puura ym. 2018.) Temperamentin lisäksi lapsen ennenaikainen syntymä tai lapsen kehityksellinen riski, pitkäaikaissairaus tai vamma ovat riskinä onnistuneelle vuorovaikutukselle. (Kalland & Salo 2020: Young 2013, 16.)

Varhaisen vuorovaikutuksen katsotaan olevan perusta lapsen luottamukselle, perusturvallisuudelle, itsetunnolle, minäkuvalle sekä empatiakyvyille. Sillä on myös suuri vaikutus lapsen myöhempiin vuorovaikutussuhteisiin. Turvallisen kiintymyssuhteen syntymisen yksi edellytyksistä on onnistunut varhainen vuorovaikutus. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013.)

4 Kiintymyssuhde

Kiintymyksellä tarkoitetaan sidettä, joka muodostuu kahden ihmisen välille läheisessä emotionaaliosuhteessa. Kiintymys nähdään ensimmäisenä sosiaalistumisena, ensimmäisenä kommunikaationa ja ensimmäisenä luottamuksena. (Aydin & Boz & Ucar & Dolek 2020.) Kiintymyssuhde taas on suhde, joka syntyy vanhemman ja lapsen välille. Tällöin lapsi turvautuu vanhempaansa tilanteissa, joissa hän kokee tarvitsevansa tukea turvaa. Vanhempi taas ei turvaudu lapseensa vaan esimerkiksi puolisoonsa. (Hughes 2011.)

4.1 Vanhemman ja lapsen välinen kiintymyssuhde

“Kiintymyssuhdeteoriat on yritys käsitteellistää ihmisen taipumusta muodostaa voimakkaita tunnesiteitä toisiin ihmisiin ja selittää niitä ahdistuksena, vihamielisyytenä, depressiona ja tunteiden eristämisenä ilmenevinä stressin muotoina, jotka aiheutuvat tahattomista erokokemuksista ja menetyksistä.” (Bowlby 2005: 151.)

Brittiläistä psykiatria ja psykoanalyttikkoa John Bowlbya pidetään kiintymyssuhdeteorian luojana. Kiintymyssuhdeteoriat perustuu Bowlbyn tutkimuksiin ja ajatteluun, jolla on pyritty selittämään lapsen ja häntä hoivaavan aikuisen välistä suhdetta ja sen muodostumista. (Kalland ym. 2014: 17.) Yhdessä Bowlbyn kanssa kiintymyssuhdeteoriat on kehittänyt kanadalainen psykologi Mary Ainsworth (Crittenden 2017). Suomessa erityisesti Jari Sinkkonen sekä Mirjam Kalland ovat julkaisseet useita kiintymyssuhdetta käsitteleviä julkaisuja.

Lapsella on synnynnäinen tarve kiinnittyä hoivaajaansa, sillä aikuisen läheisyys on lapselle välttämätöntä. Jotta lapsi voi alkaa kiinnostua ympäristöstään ja toisista ihmisistä, hän tarvitsee turvallisuutta ja jatkuvuutta ihmissuhteissaan. (Kalland ym. 2014: 17.) Kun lapsi luottaa hoivaajaansa ja hänen saatavilla oloon, hän voi tutustua ympäristöönsä ja harjoitella uusia taitoja. Jos lapsen ympäristö taas on turvaton, kuluvat hänen voimavaransa turvallisuuden varmistamiseen sekä vaarojen välttämiseen. (Sinkkonen & Kalland 2016.)

Kiintymyssuhde syntyy, kun lapsen ja vanhemman väliset vuorovaikutustapahtumat fuusioituvat laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Kun tapahtumat ovat johdonmukaisia ja ennakoitavia, niistä syntyy muistijälkiä ja vähitellen myös ajatuksia “vanhempi ruokkii minut, kun olen nälkäinen”. Myöhemmin syntyy abstraktimpi käsitys “vanhempi on lähellä, kun tarvitsen häntä”. (Sinkkonen & Kalland 2016.)

4.2 Kiintymyssuhteen kehittyminen

Turvallisuudentarpeen vuoksi lapsi kiintyy ensimmäiseksi lähimpään saatavilla olevaan aikuiseen, vaikka hoivaaja olisi laiminlyövä, etäinen tai jopa vihamielinen (Sinkkonen 2020: 39). Tavallisesti tämä aikuinen on lapsen synnyttänyt vanhempi, jos hänellä on tarpeeksi voimavaroja ja kiinnostusta olla saatavilla ja vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa. Ensimmäisen kiintymyssuhteen kohteena voi olla myös ei-synnyttänyt vanhempi, isovanhempi tai adoptiovanhempi. Pienen lapsen maailmaan mahtuu ensin vain muutamia päällekkäisiä kiintymyssuhteita, jotka ovat useimmiten lapsen ja hänen vanhempiansa välillä. (Sinkkonen & Korhonen 2015: 39.)

Bowlbyn kiintymyssuhdeteoria pitää sisällään sisäistetyt työskentelymallit, joiden avulla lapsi havainnoi tapahtumia, ennakoi tulevaisuutta ja tekee sitä koskevia suunnitelmia (Bowlby 2005: 140–141). Kiintymyssuhdeteorian mukaisesti kiintymyssuhteen kehitys jakautuu neljään vaiheeseen (Harlow 2021: 80). Vaihteita ovat esivaihe, kehittyvän kiintymyssuhteen vaihe, spesifi kiintymyssuhde sekä tavoitteen säätelämä yhteistyö (Sinkkonen 2020: 41).

Esivaihe on ensimmäinen vaihe ja se kestää syntymästä 12 viikon ikään. Esivaiheen aikana vauva viihtyy paremmin, kun joku on hänen lähellänsä. Vauva ei kuitenkaan tee eroa ympärillään olevien ihmisten välillä. 12 viikosta eteenpäin noin kuuden kuukauden ikään asti on kehittyvän kiintymyssuhteen vaihe. Tällöin vauvan reaktiot ensisijaiseen hoivaajaan ovat innokkaampia ja näkyvät intensiivisempinä. Tässä vaiheessa vauva ei vielä hätkähdä tuntemattomia ihmisiä nähdessään. (Sinkkonen 2020: 41.)

Spesifi kiintymyssuhde alkaa 6–7 kuukauden iässä. Vaihe jatkuu noin kahteen ikävuoteen asti. Tällöin lapsi alkaa vierastaa ja hakea turvaa vanhemman läheisyydestä. Lapsi myös äänтелеe ja lähestyy motorisesti vanhempansa ylläpitääkseen kontaktia. Viimeinen vaihe neljästä on tavoitteellinen kumppanuus tai tavoitteen säätelämä yhteistyö, jolloin lapsi kykenee ottamaan huomioon myös vanhempansa toiveita ja tarpeita. Lapsi kykenee muokkaamaan omaa käytöstään vanhemman reaktioiden perusteella. Lapselta tämä vaihe vaatii taitoa mentalisoida hoivaajan mieltä. (Sinkkonen 2020: 41.) Mentalisaatiolla tarkoitetaan kykyä pohtia sekä omaa, että toisen ihmisen näkökulmaa ja kokemusta (Pajulo & Salo & Pyykkönen 2015).

4.3 Kiintymyssuhdemallit

Amerikkalais-kanadalainen psykologian professori Mary D. Ainsworth kehitti vierastilannemenetelmän (Strange Situation Procedure, SSP), jossa havainnoitiin äidin ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta. Vierastilannemenetelmässä lapsi ja äiti ovat vieraassa ympäristössä vieraan henkilön kanssa. Äiti poistuu hetkeksi tilanteesta ja palaa hetken päästä. Myöhemmin lapsi jää hetkeksi yksin. Nämä muuttujat tuottavat stressiä lapselle ja herättävät kiintymyskäyttäytymistä. Havainnoinnissa erityistä huomiota kiinnitetään hetkeen, kun äiti palaa takaisin lapsen luokse. Lapsen reagoinnin perusteella tehtyjen havaintojen pohjalta Ainsworth jakoi kiintymyssuhteen eri malleihin. (Van Rosmalen & Van der Veer & Van der Horst 2015.) Ainsworth määritteli kolme kiintymyssuhdemallia, joita ovat turvallinen, välttelevä ja ristiriitainen kiintymyssuhde. Myöhempien havaintojen pohjalta on luotu neljäs kiintymyssuhdemalli, jota kutsutaan organisoimattomaksi kiintymyssuhteeksi. (Sinkkonen & Kalland 2016.)

Ainsworth kuvaili kiintymyssuhteet turvallisiksi tai turvattomiksi (Newman & Sivaratnam & Komiti 2015). Valtaosa lasten ja vanhempien välisistä kiintymyssuhteista on turvallisia (Korkalainen 2022). Turvallisesti kiintyneet lapset käyttävät äitiään turvallisena tukikohtana. Näiden äitien havaittiin reagoivan herkästi lasten viesteihin ja olevan psyykkisesti saatavilla jatkuvasti. (Newman ym. 2015.) Turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsi kykenee näyttämään kaikki tunteensa ilman, että lapsen tarvitsee pelätä tulevansa hylätyksi. Tällöin lapsi myös oppii käyttämään vuorovaikutuksessa tunnetta sekä järkeä. (Sinkkonen & Kalland 2016.)

Turvattomia kiintymyssuhteita ajatellaan olevan kolmea eri tyyppiä, jotka ovat välttelevä kiintymyssuhde, ristiriitainen kiintymyssuhde sekä organisoimaton kiintymyssuhde. Välttelevässä kiintymyssuhteessa lapsi oppii vanhemman kestävän huonosti lapsen

tarvitsevuutta. Lapsen tarpeiden sekä tunteiden näyttäminen vie lasta näin ollen kauemmaksi vanhemmasta. Tällöin lapsen tarpeet ja voimakkaat tunteet sekä niiden ilmaiseminen voi esimerkiksi tukahtua tilanteessa, jossa lapsi tarvitsisi syyliä. Aikuisiällä turvaton suhde näkyy esimerkiksi etäisenä, älyllistävänä tai erityisen pidättyvänä tapana suhtautua toisiin ihmisiin. (Kalland ym. 2014: 19.)

Ristiriitaisessa kiintymyssuhteessa vanhempi on ollut tunnereaktioissaan ristiriitainen. Toisinaan vanhempi on hyvin intensiivinen lapsen tunnereaktioihin, kun taas toisinaan ailahtelevainen ja epäjohdonmukainen. Lapsi ei ymmärrä, milloin toivottu vaste tulee ja milloin ei. Lapsi ei voi ymmärtää, mikä selittää vanhemman epäjohdonmukaisen käytöksen. Ristiriitaisessa suhteessa lapsen käytös on useimmiten hyvin dramaattista. Tunteiden intensiteetin voimakkuus pakottaa vanhemman reagoimaan. Lapsen tunteidenilmaisua on voimakasta ja säätelemätöntä. (Sinkkonen & Kalland 2016.) Aikuisiällä ristiriitainen kiintymyssuhde voi näkyä vaikeutena asettua läheisyyteen tai parisuhteeseen rauhallisesti ja luottavaisesti (Kalland ym. 2014: 19).

Ainsworthin alkuperäisen luokittelun jälkeen, yli 20 vuotta myöhemmin, määriteltiin organisoimaton kiintymyssuhde. Organisoimattomasti kiintyneillä lapsilla havaittiin olevan ristiriitaisia tunteita vanhempaansa kohtaan. Lapsilla huomattiin olevan sekä pelkoa että halua lähestyä vanhempaansa, josta lapselle seurasi voimakasta stressiä. (Newman ym. 2015.) Organisoimattomasti kiinnittyneen lapsen käyttäytyminen on tuskaista, ristiriitaista sekä ennakoimatonta. Voi olla, että lapsi ei kykene hakemaan vanhemmalta hoivaa ja turvaa, vaan lapsi jähmettyy vanhemman lähellä. Tällä kiintymyssuhteen muodolla on todettu olevan eniten yhteyksiä psyykkisen kehityksen häiriöille myöhemmin elämässä. (Kalland ym. 2014: 19.)

5 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tutkia laadullisen kyselytutkimuksen menetelmin, miten ei-synnyttänyt vanhempi kuvailee kiintymyssuhdetta ensimmäiseen lapseensa. Tavoitteenamme oli tuottaa tietoa terveydenhuollon ammattilaisille ja opiskelijoille sekä kaikille asiasta kiinnostuneille.

Opinnäytetyötä ohjaa kaksi tutkimuskysymystä, joita ovat:

1. Millä tavalla ei-synnyttänyt vanhempi kuvailee kiintymyssuhdettaan ensimmäiseen lapseen?
2. Mitkä asiat ei-synnyttäneen vanhemman mielestä vaikuttavat kiintymyssuhteeseen?

6 Menetelmät ja toteutus

6.1 Laadullinen kyselytutkimus

Toteutimme tämän opinnäytetyön laadullisena kyselytutkimuksena. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tutkia lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välistä kiintymyssuhdetta vanhemman näkökulmasta. Tämänkaltaisiin tutkimuksellisiin opinnäytetöihin soveltuu laadullinen tutkimus ja sen menetelmät. Laadullisella, eli kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään kuvaamaan ihmisten kokemuksia, tulkintoja, käsityksiä sekä näkemyksiä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 65). Laadullisessa tutkimuksessa keskeisiä kysymyksiä ovat mitä, miksi ja miten (Kylmä & Juvakka 2007: 16). Tilastollisesti yleistettävää tietoa ei pyritä tuottamaan laadullisessa tutkimuksessa. Sen sijaan keskitytään esimerkiksi kuvaamaan jotakin ilmiötä tai tapahtumaa sekä ymmärtämään tiettyä toimintaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 98.)

Tutkimuksessa osallistujien määrä on yleensä pieni ja tavoitteena on saada mahdollisimman rikas aineisto. Tarvittava osallistujamäärä on arvioitava jokaisessa tutkimuksessa tapauskohtaisesti. Tutkimukseen osallistuvien määrään vaikuttaa olennaisesti tutkimusresurssit, joita ovat esimerkiksi aika ja raha. Aineiston keräämisen lisäksi on huomioitava myös aineiston analyysiin kuluva aika. Aineiston riittävyttä voidaan kuitenkin arvioida saturaation avulla. Tällöin puhutaan tilanteesta, jossa aineisto alkaa toistaa itseään ja aineistosta ei saada enää uutta tietoa. Vaikka kokemukset aineiston saturaatiosta ovat vaihtelevia, voidaan arviolta puhua 15 vastauksen rajasta, jolloin saturaatiopiste tavoitetaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 97–99.)

Laadullisen tutkimuksen menetelmiä on paljon. Tässä opinnäytetyössämme käytimme fenomenologista menetelmää. Menetelmänä fenomenologia perustuu ihmisten havaintoihin ja kokemusten kuvaamiseen sekä niiden tutkimiseen (Kankkunen &

Vehviläinen-Julkunen 2013: 71; Jyväskylän yliopisto). Hoitotieteessä fenomenologia on yleisesti käytetty tutkimusmenetelmä, jonka peruskäsitteitä ovat esimerkiksi kokemus, kuvaus ja merkitys (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 71).

6.2 Kohderyhmä ja kyselyn toteuttaminen

Kyselytutkimuksemme kohderyhmänä oli ensikertaa vanhemmaksi tulleet, lapsen ei-synnyttäneet vanhemmat. Rajasimme tutkimuksesta ulkopuolelle vanhemmat, jotka ovat olleet osana lapsen elämää vasta syntymän jälkeen. Kyselytutkimus koski 1–3-vuotiaiden lasten vanhempia. Tavoitteenamme oli saada kyselyyn kymmenen vastausta. Saimme lopulta 19 vastausta, joista pystyimme hyödyntämään 14 vastausta. Viisi vastaajista oli kohderyhmämme ulkopuolelta, joten heidän vastauksiaan emme voineet käyttää.

Kehitimme kyselylomakkeen kysymykset tuomaan vastauksia opinnäytetyöme kahteen tutkimuskysymykseen. Pyrimme luomaan kyselystä mahdollisimman selkeän ja helposti ymmärrettävän. Kysymykset on esitetty liitteessä 2. Kiinnitimme huomiota myös ulkonäköön ja kyselyn jaksottamiseen. Kyselyn lisäksi teimme saatekirjeen (Liite 1) tutkimukseen osallistuville, jossa kerroimme tutkimuksesta ja tutkimukseen osallistumisesta. Huolehdimme tarvittavasta tietosuojasta sekä tutkittavan tietoisesta suostumuksesta erillisessä osiossa. Tutkittavan tuli perehtyä tutkimustiedotteeseen sekä antaa suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Näiden suostumusten jälkeen tutkittavan oli mahdollista vastata kysymyksiin.

Kysely toteutettiin Metropolian e-lomakkeella ja kysymykset olivat muodoltaan sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Taustakysymyksiä lomakkeella oli neljä ja ne olivat muodoltaan suljettuja kysymyksiä. Kiintymyssuhteeseen liittyviä avoimia kysymyksiä oli kuusi. E-lomakkeen kysymykset on esitetty liitteessä 2. Ennen varsinaista tutkimusta testasimme kyselylomakkeen toimivuutta kahdella ei-synnyttäneellä vanhemmalla, jonka jälkeen teimme kyselyyn tarvittavat muutokset. Kyselyyn vastaaminen vei vastaajalta arviolta 10–15 minuuttia.

Haimme kyselytutkimukseen vastaajia Facebookin Sateenkaariperheet sekä Aktiiviset isät ryhmistä. Sateenkaariperheet-ryhmässä on jäseniä 1,3 tuhatta ja Aktiiviset isät-ryhmässä puolestaan tuhat. Kysely oli avoinna 26.9.–2.10. Tarkoituksemme oli pitää kysely avoinna kahden viikon ajan, mutta runsaan vastausmäärän vuoksi, suljimme kyselyn viikon jälkeen. Tiedotimme ryhmiin kyselyn sulkeutumisesta.

6.3 Induktiivinen sisällönanalyysi

Analysoimme kyselyn vastauksia induktiivisen sisällönanalyysin keinoin.

Sisällönanalyysin avulla voidaan analysoida ja kuvata erilaisia aineistoja, kuten esimerkiksi kyselyitä, haastatteluita sekä erilaisista dokumenteista kerättyä tietoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Induktiivinen sisällönanalyysi tarkoittaa aineistolähtöistä analyysiä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 165–167). Tarkoituksena induktiivisessa sisällönanalyysissä on saada tutkittavasta ilmiöstä tietoa tiivistetyssä ja yleistetyssä muodossa (Tuomi & Sarajärvi, 2018: 117). Analyysin aineistona meillä oli yhdeksäntoista vastauslomaketta, joista haimme vastauksia kahteen tutkimuskysymykseen.

Induktiivinen sisällönanalyysi voidaan jakaa kolmeen työvaiheeseen, jotka ovat valmisteluvaihe, analyysivaihe ja raportointivaihe (Elo & Kajula & Tohmola & Kääriäinen 2022: 219). Valmisteluvaiheen aloitimme huolellisella perehtymisellä vastauslomakkeisiin. Aineistoon perehtyessä kävi ilmi, että viisi kyselyyn vastannutta oli kohderyhmämme ulkopuolelta. Nämä viisi vastauslomaketta jätettiin analyysin ulkopuolelle. Valmisteluvaiheessa valitaan analyysiyksikkö, joka voi olla sana, lause tai ajatuskokonaisuus, jota lähdetään etsimään aineistosta, eli kyselyn vastauksista (Elo ym. 2022: 219). Analyysiyksikkömme olivat ajatuskokonaisuuksia, jotka voitiin jaotella karkeasti kolmeen osaan. Nämä osa-alueet olivat kiintymyssuhteen näkyminen ja ilmeneminen, kiintymyssuhdetta edistävät tekijät sekä kiintymyssuhdetta vaikeuttavat tekijät. Selkeyden ja luotettavuuden tukemiseksi luokittelimme vastaukset kolmella eri värillä osa-alueiden mukaisesti.

Analyysivaiheessa aineisto tiivistetään, käyttäen pelkistämistä ja luokittelua (Elo ym. 2022: 219–220). Sisällönanalyysin etenemistä havainnollistetaan alla (Kuvio 1). Ennen tätä kuitenkin poimitaan aineistosta analyysiyksiköt, joita lähdetään pelkistämään ja luokittelemaan. Pelkistämällä tarkoitetaan sitä, että vastaukset muutetaan asiatekstiksi poistamalla täytesanat sekä murre sanat. Tässä on kuitenkin oltava huolellinen, jotta sisältö ei muutu ja tutkija ei tee omaa tulkintaa. Pelkistetyt analyysiyksiköt luokitellaan alaluokkiin samaa tarkoittavien ilmaisujen kanssa. Alaluokkien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia vertaillaan ja luokkia yhdistellään keskenään, jolloin muodostuu yläluokkia. (Elo ym. 2022: 219–220.)



Kuvio 1. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (Tuomi & Sarajärvi 2018:123 mukaillen).

Kaikki aineistosta esille nousseet virkkeet pelkistettiin huolellisesti varmistaen, että asiayhteys ei muuttunut. Oli tärkeää huomioida, että monet alkuperäisilmaukset sisälsivät useampia pelkistyskäsiä. Näistä teimme itsellemme taulukon, joka selkeytti prosessia. Pelkistetyt ilmaukset jaottelimme värikoodien mukaisesti luokittelutaulukoihin, johon muodostimme alaluokat, yläluokat sekä pääluokan. Esimerkki aineiston luokittelusta esitetään kuviossa 2.

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääloukka
<i>"Jaoimme vanhempainvapaat tasan, se vaikutti mielestäni eniten."</i>	Vanhempainvapaiden jakaminen tasan	Vanhemmuuden jakaminen	Edistävät tekijät	Kiintymys-suhteeseen vaikuttavat tekijät
<i>"Omien mahdollisten tunnehaavojen tiedostaminen ja niiden työstäminen..."</i>	Vanhemman omien tunnehaavojen tiedostaminen ja työstäminen.	Vanhemmuuden työstäminen		
<i>"Lapsen äidin rakastaminen lapselle näkyvästi."</i>	Vanhempien välisen rakkauden näkyminen lapselle.	Vanhempien hyväksi koettu parisuhde		
<i>"Jos lasta ei hoideta tasapuolisesti."</i>	Lasta ei hoideta tasapuolisesti	Vanhemmuuden jakamisen haasteet	Vaikeuttavat tekijät	
<i>"...jos jompikumpi vanhemmista 'omii' lapsen..."</i>	Toinen vanhemmista takertuu lapseen.			
<i>"Vaihteleva ja kiireinen arki, esimerkiksi meillä minun opiskelu ja työni yhdessä tekevät sen, että saatan olla koko päivän poissa."</i>	Vaihteleva ja kiireinen arki, jonka takia vanhempi saattaa olla koko päivän pois kotoa.	Lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen vähäisyys		

Kuvio 2. Esimerkki aineiston luokittelusta.

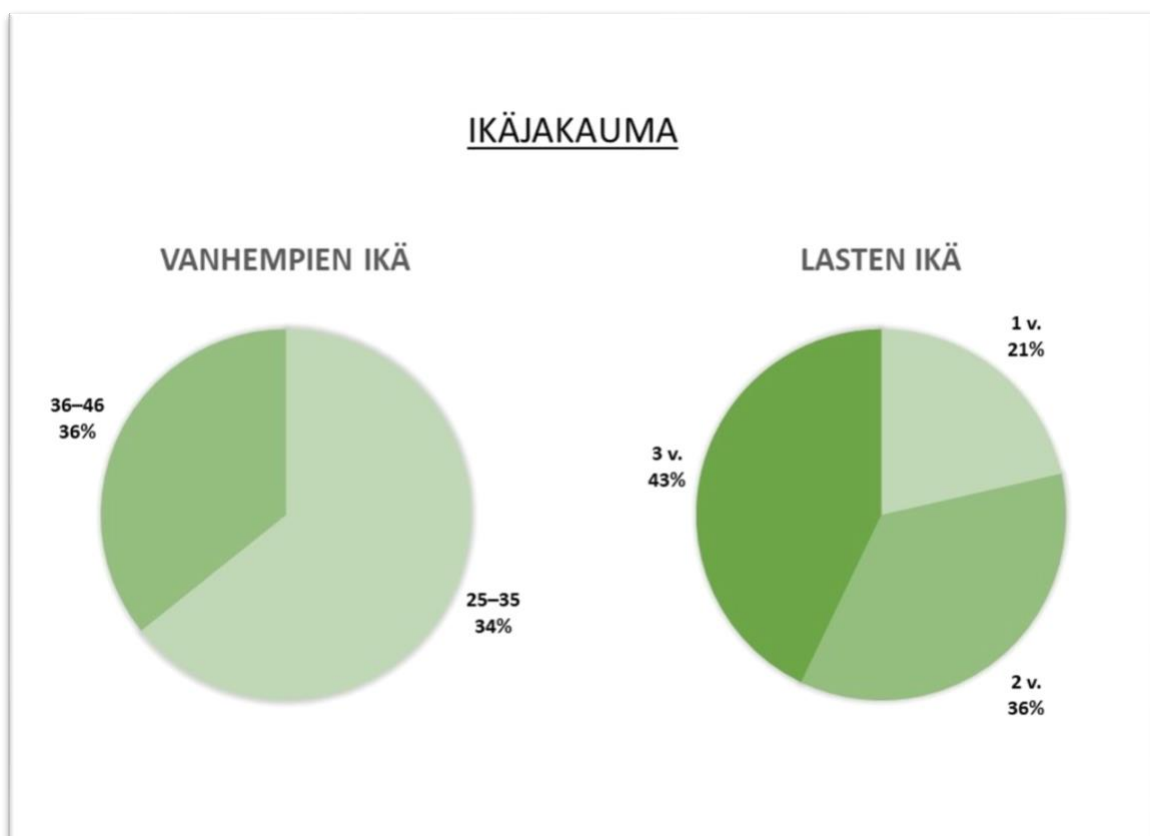
Analyysin raportissa avataan ensin kaikki saadut pää- ja yläluokat, joista edetään alaluokkiin. Näistä voidaan tehdä taulukko tai kaavio lukemisen helpottamiseksi, mutta myös tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi. Taulukot ja kaaviot todistavat lukijalle, että tulokset on saatu analyysin keinoin, eikä tutkijoiden oman tulkinnan perusteella. (Elo ym. 2022: 223.)

7 Tulokset

Tässä osiossa käymme läpi kyselytutkimuksen tuloksia. Lähdemme liikkeelle pääloukista ja etenemme yläluokkien kautta alaluokkiin. Kaksi pääloukkaamme ovat lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välinen kiintymyssuhde ja kiintymyssuhteeseen vaikuttavat tekijät. Ennen tulosten raportointia olemme kuvanneet vastaajien taustatietoja tekstin ja kuvioiden avulla.

7.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi 19 ei-synnyttäneitä vanhempaa, joista 14 vastaajaa kuului kohderyhmäämme. Kaikki vastaajista ilmoitti asuvansa lapsen kanssa samassa taloudessa. Reilu enemmistö ei-synnyttäneistä vanhemmista, eli 64 prosenttia, ilmoitti iäkseen 25–35 vuotta. Lukumääränä tämä tarkoittaa yhdeksää vanhempaa. Loput 36 prosenttia vastaajista oli iältään 36–46-vuotiaita, mikä tarkoittaa viittä vastaajaa. Vastaajien ikäjakaumaa on havainnollistettu kuviossa 3.

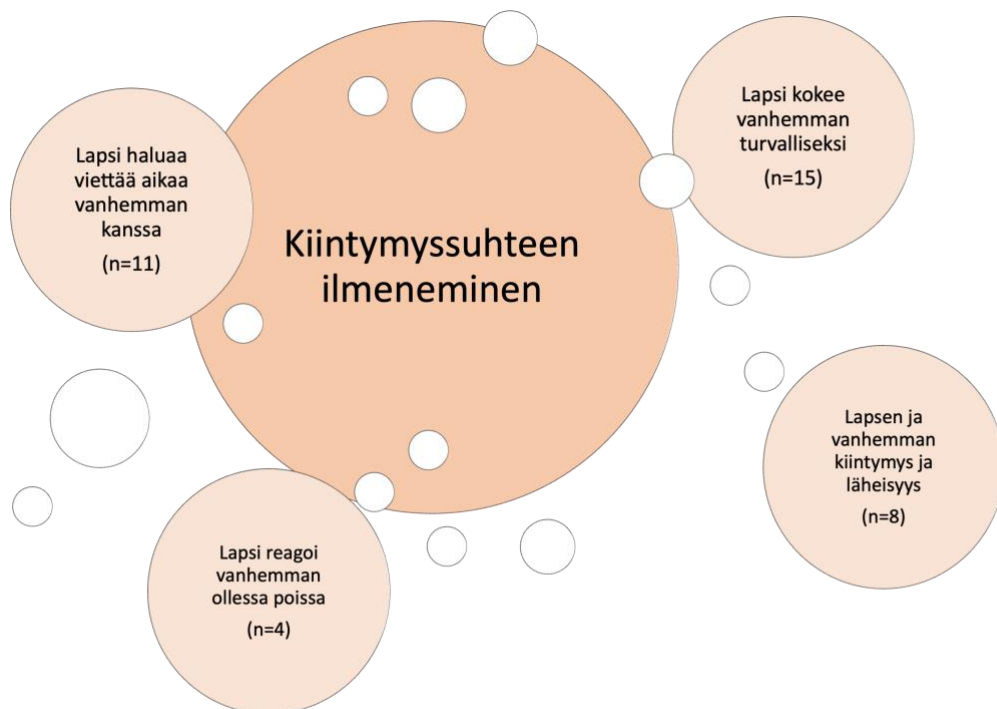


Kuvio 3. Vastaajien ikäjakauma.

Vastaajien lapset olivat iältään 1–3-vuotiaita. Suurin osa vastaajien lapsista, 43 prosenttia, oli kolmevuotiaita. Kaksivuotiaita lapsia taas oli 36 prosenttia ja yksivuotiaita 21 prosenttia. Lukumäärällisesti vastaajien lapsista kolmevuotiaita oli kuusi, kaksivuotiaita viisi ja yksivuotiaita kolme. Myös lasten ikäjakaumaa on havainnollistettu kuviossa 3.

7.2 Lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välisen kiintymyssuhteen ilmeneminen

Lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välisen kiintymyssuhteen ilmenemistä kuvasi 38 pelkistettyä ilmaisua, jotka jakaantuivat neljään luokkaan. Nämä luokat olivat lapsen halu viettää aikaa vanhemman kanssa (n=11), lapsen kokemus vanhemmasta turvallisena (n=15), lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välinen kiintymys ja läheisyys (n=8) sekä lapsen reagointi ei-synnyttäneen vanhemman ollessa poissa (n=4). Kiintymyssuhteen ilmenemistä kuvaavia luokkia on havainnollistettu kuviossa 4.



Kuvio 4. Kiintymyssuhteen ilmeneminen lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välillä.

Kiintymyssuhdetta kuvattiin ilmenevän, kun lapsi haluaa viettää aikaa ei-synnyttäneen vanhemman kanssa. Tällöin lapsi hakee vanhemman huomiota, pyytää tekemään asioita yhdessä ja lapsi viihtyy vanhemman kanssa.

“Lapseni viihtyy kanssani ja pyytää minua mukaan leikkeihinsä.”
(Vastaaja 9)

“Lapsi juttelee, kertoo asioita, pyytää tekemään asioita kanssaan...”
(Vastaaja 2)

Lapsen kokemusta ei-synnyttäneen vanhemman turvallisuudesta pidettiin yhtenä merkinä kiintymyssuhteesta. Vanhempien vastauksissa mainittiin lasten erilaisten tunteiden ilmaiseminen vapaasti vanhemmalle. Samassa yhteydessä tuotiin esiin myös vanhemman vastavuoroisuus näissä tilanteissa tuoden lapselle apua tunteiden käsittelyyn. Lisäksi lapsen kokemus vanhemmasta turvaa ja lohtua antavana kävi ilmi vastauksista.

“Kun lapseni on surullinen tai vihainen saan yleensä hänet rauhoitettua ja pian hän on taas hyvällä tuulella.” (Vastaja 9)

“Lapsen käytös on laaja-alaista ja hän osoittaa laajasti omia tunteitaan minulle ja jakaa niitä kanssani.” (Vastaja 10)

Ei-synnyttäneen vanhemman ja lapsen kiintymys ja läheisyys katsottiin olevan tärkeä osa kiintymyssuhdetta. Kiintymyksellä ja läheisyydellä tarkoitettiin vastauksissa lapsen halua ja tarvetta olla vanhemman lähellä, esimerkiksi vanhemman sylissä tai kainalossa.

“Lapsi haluaa tulla syliin, halata ja pussata...” (Vastaja 1)

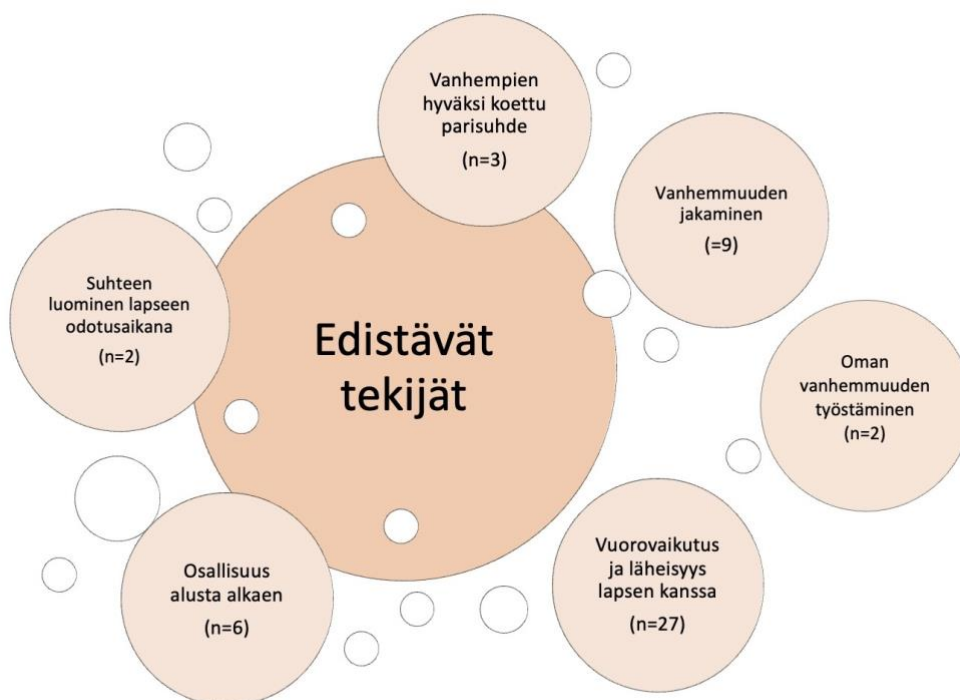
“Lapsi on hyvin kiintynyt minuun...” (Vastaja 7)

Lapsen reagointi ollessaan erossa ei-synnyttäneestä vanhemmasta kuvattiin yhdeksi kiintymyssuhteen ilmenemisen muodoksi. Tällöin lapsen kerrottiin ilmaisseen ikävää ei-synnyttäneitä vanhempaa kohtaan tai itkevän tämän perään.

“Lapsi aktiivisesti kaippaa huomiota. Hän myös reagoi, jos olen paljon poissa...” (Vastaja 10)

7.3 Kiintymyssuhdetta edistävät tekijät

Jaoimme kiintymyssuhteeseen vaikuttavat tekijät edistäviin ja vaikeuttaviin tekijöihin. Kyselyn vastauksissa oli 49 ilmausta edistäville tekijöille. Jaoimme ilmaukset kuuteen luokkaan, joita ovat vanhempien hyväksi koettu parisuhde (n=3), vanhemmuuden jakaminen (n=9), oman vanhemmuuden työstäminen (n=2), vuorovaikutus ja läheisyys lapsen kanssa (n=27), osallisuus alusta alkaen (n=6) sekä suhteen luominen lapseen odotusaikana (n=2). Edistävien tekijöiden luokat on kuvattu alla kuviossa 5.



Kuvio 5. Kiintymyssuhdetta edistävät tekijät.

Suhteen luominen lapsen jo odotusaikana koettiin tärkeäksi kiintymyssuhteen muodostumisen kannalta useissa vastauksissa. Monet ei-synnyttäneet vanhemmat kertoivat vastauksissaan esimerkiksi puhuneen raskausvatsalle ja osallistuneen vauvan hankintoihin odotusaikana.

“Puhuin ja lauloin vatsalle, jotta ääneni olisi tuttu.” (Vastaaja 1)

“...turvallisen ja hyvän kiintymyssuhteen muodostumista edistävät suhteen luominen kohtuvauvaan raskauden aikana...” (Vastaaja 5)

Seuraava luokka koskee vanhempien hyväksi koettua parisuhdetta. Kyselyyn vastaajat kertoivat vanhempien välisen rakkauden osoittamisen ja avoimen keskusteluyhteyden vaikuttavan myös ei-synnyttäneen vanhemman ja lapsen väliseen kiintymyssuhteeseen edistävästi.

“Lapsen äidin rakastaminen lapselle näkyvästi.” (Vastaaja 13)

“Avoin keskustelu vanhempien kesken kaikesta vanhemmuuteen liittyvästä.” (Vastaaja 2)

Vastauksista nousi esiin myös vanhemmuuden jakaminen yhtenä kiintymyssuhdetta edistävänä tekijänä. Vanhemmuuden jakamisella tarkoitettiin muun muassa perhevapaiden laajaa hyödyntämistä, tasavertaista vastuuta ja hoitoon osallistumista sekä synnyttäneen vanhemman antamaa tilaa ei-synnyttäneelle vanhemmalle, mahdollistaen suhteen rakentamisen lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välille.

“Jaoimme vanhempainvapaat tasan, se vaikutti mielestäni eniten.”
(Vastaaja 10)

“Synnyttäneen vanhemman pitää myös antaa tilaa ja aikaa ei-synnyttäneen ja lapsen kiintymyssuhteelle.” (Vastaaja 1)

Vuorovaikutus ja läheisyys lapsen kanssa katsottiin olevan myös kiintymyssuhdetta edistävä tekijä. Tässä kohdassa nousi erityisesti esiin lapsen kanssa vietetty yhteinen aika, lapsen tunteiden vastaanotto ja niiden käsittely sekä lapsen tarpeisiin vastaaminen. Myös fyysinen läheisyys, kuten halailu ja koskettaminen, sekä lapsen kehuminen ja kannustaminen oli vastauksissa kuvailtu kiintymyssuhdetta edistäviksi tekijöiksi.

“Läheisyys, koskettaminen, halailu, yhdessä oleminen.” (Vastaaja 14)

“Lapsen arjen ärsytyksien keskellä läsnäolo ja niiden käsittely.” (Vastaaja 13)

“Omien juttujen löytäminen, esim. minä ja lapsi tykätään lukea kirjoja yhdessä...” (Vastaaja 4)

Moni vastaajista painotti myös ei-synnyttäneen vanhemman osallisuutta heti lapsen syntymästä lähtien. Osallisuudella vastauksissa tarkoitettiin esimerkiksi lapsen hoitoa, tarpeisiin vastaamista sekä vastuun ottamista lapsesta.

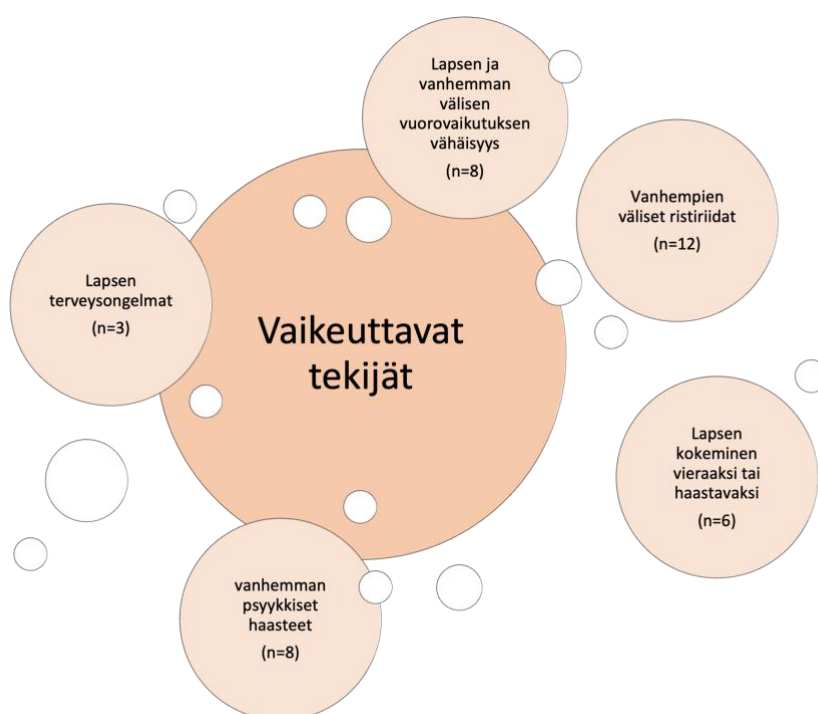
“Että osallistuu ihan alusta asti kaikkeen. Esim. voi antaa pulloa, kylvettää, lohduttaa ihan alusta asti.” (Vastaaja 1)

“...tiivis vuorovaikutus vauvan kanssa syntymästä asti...” (Vastaaja 5)

Oman vanhemmuuden työstäminen katsottiin myös lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välisen kiintymyssuhteen kannalta tärkeäksi. Vastauksissa mainittiin esimerkiksi omista peloista ja ajatuksista puhuminen puolisolalle tai ammattilaiselle, sekä omien tunnehaavojen tiedostaminen ja työstäminen.

7.4 Kiintymyssuhdetta vaikeuttavat tekijät

Ei-synnyttäneet vanhemmat kuvasivat kiintymyssuhteen muodostumiseen liittyviä vaikeuttavia tekijöitä monipuolisesti. Aineistossa oli yhteensä 37 ilmausta, jotka käsittelivät kiintymyssuhteen muodostumiseen liittyviä vaikeuttavia tekijöitä. Nämä ilmaukset jakaantuivat viiteen luokkaan, joita olivat lapsen terveysongelmat (n=3), vanhemman psyykkiset haasteet (n=8), lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen vähäisyys (n=8), vanhempien väliset ristiriidat (n=12) sekä lapsen kokeminen vieraaksi tai haastavaksi (n=6). Vaikeuttavia tekijöitä on kuvattu alla kuviossa 6.



Kuvio 6. Kiintymyssuhdetta vaikeuttavat tekijät

Lapsen terveysongelmat sekä lapsen haastava käytös johtuen terveysongelmista tuotiin esiin kiintymyssuhdetta vaikeuttavana tekijänä.

“Lapsen terveysongelmat voivat myös vaikeuttaa eli jos on “hankala” lapsi...” (Vastaaja 11)

“... jos lapsella on tosi haastava temperamentti tai lapsi on todella itkuinen esim. Allergioiden, refluksin tai sairauksien takia...” (Vastaaja 12)

“Lapsen sairaus/sairastelu voi vaikeuttaa välitöntä kiintymystä.” (Vastaaja 1)

Vanhemman psyykkiset haasteet nähtiin myös yhtenä vaikeuttavista tekijöistä. Näitä haasteita olivat vanhemman psyykkiset terveyshaasteet sekä vanhemman kokema stressi ja väsymys. Ei-synnyttäneet vanhemmat kertoivat muun muassa lapsiarjen tuomista haasteista, kuten huonosti nukutuista öistä ja niiden seurauksista.

“Omien tunteiden käsittelemättömyys, vuorovaikutuksen puute, oma kokemus turvattomasta kiintymyssuhteesta, psyykkiset haasteet, päihdeongelmat.” (Vastaaja 5)

“Vanhemman omat ongelmat siispä varmasti voi olla esteenä.” (Vastaaja 14)

“Stressi ja väsymys, ajanpuute, liika työn määrä...vievät fokusta läsnäolosta myös kotona ollessa...” (Vastaaja 13)

Aineistossa vanhemmat kuvailivat erilaisia haasteita lapsen ja vanhemman välisessä vuorovaikutuksessa, joka vaikeuttaa kiintymyssuhteen muodostumista. Ei-synnyttäneen vanhemmat toivat ilmi lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen puutteen esimerkiksi töiden tai opiskelun vuoksi. Vaihteleva ja kiireinen arki sekä vuorotyöt vaikuttivat negatiivisesti lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman väliseen vuorovaikutukseen tai sen toteutumiseen. Vastauksissa tuotiin esiin sekä vuorovaikutuksen vähäinen määrä esimerkiksi töiden tai opiskelun seurauksena, mutta myös vuorovaikutuksen heikompi laatu johtuen työasioiden pyörimisestä mielessä. Myös vanhempainvapaiden jakautuminen epätasaisesti vanhempien välille koettiin haasteellisena. Yhtenä syynä vanhempainvapaiden jakautumiseen epätasaisesti mainittiin aiempi vanhempainvapaan malli.

“Vaihteleva ja kiireinen arki, esimerkiksi meillä minun opiskelu ja työni yhdessä tekevät sen, että saatan olla koko päivän poissa.” (Vastaaja 10)

“...liika muun työn määrä; etenkin jos ei ota vauvalomaa, työmaailman tms. vaivaavat ajatukset, jotka vievät fokusta läsnäolosta myös kotona ollessa...” (Vastaaja 13)

“Meillä oli vanhanmallinen vanhempainvapaa, joten minulla oli vähemmän vapaata pidettävänä lapsen kanssa. Ylipäätään se että joutuu lähtemään töihin kun toinen jää kotiin, hankaloittaa kiintymyssuhteen syntyä.” (Vastaaja 4)

Vanhempien välisten haasteiden ja ristiriitojen koettiin myös vaikeuttavan kiintymyssuhteen muodostumista. Esiin nousi vanhempien parisuhteen haasteita, kuten esimerkiksi vanhempien välinen heikko kommunikaatioyhteys sekä ristiriidat lapsen kasvatuksellisiin asioihin liittyen. Ei-synnyttäneet vanhemmat kertoivat myös

lapsen hoitamiseen liittyvistä haasteista. Tällaisia haasteita oli lapsen hoitaminen epätasapuolisesti. Yhtenä tekijänä epätasapuolisessa lapsen hoitamisessa oli toisen vanhemman liiallinen kiintymys lapseen tai lapsen "omiminen". Lapsen hankkimiseen liittyvän päätöksen katuminen kuvailtiin kiintymyssuhteen syntymiseen vaikeuttavana tekijänä. Ei-synnyttäneet vanhemmat mainitsivat myös tilanteesta, jossa lapsi on hankittu vain toisen vanhemman toiveesta. Myös tämän tilanteen uskottiin vaikeuttavan kiintymyssuhteen muodostumista.

"Toisen vanhemman tekemä lapsen omiminen, tai ristiriidat puolison kanssa kasvatuksellisissa asioissa." (Vastaaaja 11)

"...jos toinen vanhempi "omii" lapsen tai kritisoi kovasti toisen vanhemman tapaa olla lapsen kanssa tai osaamattomuutta..." (Vastaaaja 12)

Ei-synnyttäneet vanhemmat kuvailivat kiintymyssuhteen muodostumisen haasteellisemmaksi, jos lapsi koetaan haastavaksi tai vieraaksi. Lapsen haastava temperamentti tai lapsen vieraaksi koettu ulkonäkö mainittiin yhtenä haasteena kiintymyssuhteen syntymisessä. Lapsen vieraaksi koettu ulkonäkö liittyi lapsen biologiseen perimään, kun raskaus oli saanut alkunsa lahjoitetun sukusolun avulla. Ei-synnyttäneet vanhemmat nostivat esiin myös sosiaalisesti haastavat tilanteet esimerkiksi sukulaisten kanssa, jos lapsi ei ollut biologisesti ei-synnyttäneen vanhemman lapsi.

"Voi olla, että jos lapsi on todella erinäköinen/temperamenttinen, voi olla, ettei kiintymys synnykkään heti." (Vastaaaja 1)

"Liiallinen biologian pohtiminen. Tiedän, että jotkut esimerkiksi etsivät lapsen kasvoista luovuttajan piirteitä ja jää niihin jumiin." (Vastaaaja 6)

"Voi olla myös sosiaalisesti vaikeita tilanteita: esimerkiksi isovanhemmat saattavat ajatella, ettei lapsi ole heidän lapsenlapsensa koska hänessä ei ole biologisesti heidän geenejään ja se saattaa vaikuttaa vanhemman ajatuksiin." (Vastaaaja 14)

8 Pohdinta

8.1 Tulosten tarkastelu

Tämän työn tarkoituksena oli tutkia lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välistä kiintymyssuhdetta. Laadullisen kyselytutkimuksen avulla tutkimme ei-synnyttäneiden vanhempien kokemuksia kiintymyssuhteen ilmenemisestä sekä kiintymyssuhteeseen

vaikuttavista tekijöistä. Kiintymyssuhteen ilmenemistä kuvailtiin vastauksissa hyvin yhteneväisesti, kun taas kiintymyssuhteeseen vaikuttaviin tekijöihin vastattiin vaihtelevammin.

Ei-synnyttäneet vanhemmat kuvailivat vastauksissa enimmäkseen turvallisen kiintymyssuhteen ilmenemisen merkkejä sekä sen muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä. Kiintymyssuhde lapsen ja häntä hoivaavan aikuisen välille syntyy joka tapauksessa (Sinkkonen 2020: 39), mutta vuorovaikutuksen laatu määrittää syntykö kiintymyssuhteesta turvallinen vai turvaton (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013). Vastauksissa ei noussut esiin kiintymyssuhteeseen vaikuttavia tekijöitä, jotka olisivat olleet täydellisenä esteenä kiintymyssuhteen muodostumiselle.

Vanhemmat kuvailivat kiintymyssuhteen ilmenevän, kun lapsi haluaa viettää aikaa vanhemman kanssa. Muita ilmenemisen muotoja olivat lapsen kokemus vanhemmasta turvallisena, kiintymys ja läheisyys sekä lapsen kokema ikävä vanhempaa kohtaan. Kiintymyssuhteen kehittymisen teorian mukaisesti lapsen tarve viettää aikaa vanhemman kanssa sekä lapsen ja vanhemman välinen kiintymys ja läheisyys kertovat kiintymyssuhteen olemassaolosta. Jo 6–7 kuukauden ikäinen lapsi pyrkii fyysisesti vanhemman läheisyyteen ja varmistaa näin kontaktin ylläpidon vanhempaan. (Sinkkonen 2020: 41.)

Ei-synnyttäneet vanhemmat kertoivat myös kiintymyssuhteen näkyvän, kun lapsi kokee vanhemman turvallisiksi uskaltaen näyttää vanhemmalle vapaasti kaikkia tunteita. Turvallisiksi kokeminen näkyi myös lapsen hakiessa sekä saadessa turvaa vanhemmalta. Turvallisen kiintymyssuhteen yhtenä merkinä onkin lapsen turvautuminen vanhempaansa ja tunteiden näyttäminen estoitta. Tällöin lapsi luottaa vanhempaansa ja tietää saavansa vanhemmalta turvaa ja lohdutusta. (Sinkkonen & Kalland 2016.)

Myös lapsen reagointi vanhemman ollessa poissa koettiin yhtenä merkinä kiintymyssuhteen ilmenemisestä. Lapsen reagointia vanhemman poissaolon päätyttyä onkin käytetty yhtenä merkittävänä kiintymyssuhteen tutkimuskeinona. Tutkimus tunnetaan paremmin nimellä vierastilannen menetelmä. Lapsen reaktio erotilanteessa ja sen päätyttyä kuvaa kiintymyssuhdetta ja sen laatua. (Van Rosmalen ym. 2015.) Lapsen reaktio erotilanteissa voi esiintyä monin eri tavoin, mutta vastauksissa mainittiin vain lapsen ilmaisu ikävästä sekä lapsen reaktio tilanteeseen itkemällä.

Kiintymyssuhteeseen vaikuttavia tekijöitä kuvattiin vastauksissa runsaasti.

Vastauksissa toistui samoja ajatuksia, mutta usein vastauksissa painotettiin kuitenkin eri osa-alueiden tärkeyttä. Ei-synnyttäneet vanhemmat kertoivat vastauksissaan, että vatsalle puhuminen ja silittely sekä hankintoihin osallistuminen luo kiintymystä vauvaan jo raskausaikana, ja näin ollen edistää kiintymyssuhteen syntymistä lapsen synnyttyä. Myös Young (2013) toteaa julkaisussaan, että kiintymyksen kokeminen raskausaikana ennustaa parempaa suhdetta lapseen myös syntymän jälkeen.

Vastauksissa yhtenä merkittävimpänä kiintymyssuhteeseen vaikuttavana tekijänä pidettiin lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman läheisyyttä ja vuorovaikutusta. Lapsen kanssa yhdessä arkisten asioiden tekeminen ja läsnä oleva kohtaaminen katsottiin kiintymyssuhdetta edistäväksi, kun puolestaan haasteet vanhemman ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa koettiin kiintymyssuhdetta vaikeuttavaksi tekijäksi. Tiedetään, että onnistunut varhainen vuorovaikutus on edellytys turvalliselle kiintymyssuhteelle. Varhaisen vuorovaikutuksen laatu ja määrä kuitenkin vaikuttavat siihen, muodostuuko kiintymyssuhteesta turvallinen vai turvaton. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013.) Vuorovaikutuksen alkaminen heti lapsen synnyttyä nähtiin edistävänä tekijänä lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välisessä kiintymyssuhteessa.

Vanhempien parisuhteella koettiin olevan sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman väliseen kiintymyssuhteeseen. Vanhempien hyvä parisuhde ja avoin keskusteluyhteys vanhemmuuteen liittyen nähtiin edistävänä tekijänä kiintymyssuhteelle. Vanhempien väliset ristiriidat vievät vanhemmilta voimavaroja olla läsnä lapselle, joka voi heikentää vuorovaikutusta lapsen kanssa. Vanhempien parisuhteen lisäksi myös vanhemman psyykkiset haasteet voivat vaikeuttaa vuorovaikutuksen onnistumista. (Lagarto & Duaso 2021.) Vastauksissa kävi useasti ilmi vanhemman psyykkisten haasteiden negatiivinen vaikutus kiintymyssuhteeseen. Kuitenkin huomion arvoista oli, että vanhemman omien psyykkisten haasteiden työstäminen nähtiin kiintymyssuhdetta edistävänä tekijänä. Vanhemman psyykkiset haasteet nähtiin kiintymyssuhdetta vaikeuttavana tekijänä, mutta jos vanhemmuuteen liittyviä haasteita työstettiin esimerkiksi keskustelemalla ammattilaisen tai puolison kanssa, pidettiin sitä kiintymyssuhdetta edistävänä tekijänä.

Lapsen terveysongelmat koettiin vastauksissa kiintymyssuhdetta heikentäväksi tekijäksi. Vastauksissa mainittiin lapsen sairaus, sairastelu sekä allergiat. Näiden tiedetään olevan riskinä onnistuneelle vuorovaikutukselle (Kalland & Salo 2020; Young 2013: 16). Terveysongelmien lisäksi lapsen temperamentti ja voimakkaat tunnereaktiot

ovat haasteena vuorovaikutukselle (Puura ym. 2018). Ei-synnyttäneet vanhemmat kertoivat yhtenä kiintymyssuhteen vaikeuttavana tekijänä lapsen haastavaksi tai vieraaksi kokemisen.

Vanhemmuuden jakaminen koettiin tärkeäksi osaksi kiintymyssuhteen kehittymistä. Vastauksissa tuotiin esiin vanhempien välisen vastuun jakamista sekä perhevapaiden tasapuolista jakamista vanhempien välille. Perhevapaaudistuksen myötä perhevapaiden jakaminen tasapuolisesti on mahdollista vanhempien niin halutessa. Ei-synnyttäneet vanhemmat kokivat edistäväksi tekijäksi mahdollisuuden hoitaa ja ottaa vastuuta lapsesta. Päinvastoin vaikeuttavaksi tekijäksi koettiin synnyttäneen vanhemman liian vahva kiinnittäytyminen lapseen, jolloin ei-synnyttäneen ja lapsen välinen vuorovaikutus voi olla haastavaa. Tavallinen lapsiperhearki yhdessä pysyvien ihmissuhteiden kanssa on perusta hyvälle varhaiselle vuorovaikutukselle (Mannerheimin lastensuojeluliitto). Kun vanhemmuus jakautuu lapsen vanhemmille tasapuolisesti, on vanhemmilla mahdollisuus olla enemmän vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Jos toinen vanhempi kiinnittyy lapseen liian vahvasti, se voi etäännyttää toista vanhempaa lapsen hoidosta ja näin vaarantaa lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen toteutumista.

Pääosin vastauksissa nousseet ajatukset kiintymyssuhteen ilmenemisestä sekä siihen vaikuttavista tekijöistä olivat kiintymyssuhdeteorian kanssa yhteneväisiä. Vastauksista välittyi ei-synnyttäneiden vanhempien perhekeskeisyys ja pyrkimys tasa-arvoiseen vanhemmuuteen. Vuorovaikutuksen määrään ja laatuun oli kiinnitetty huomiota, ja vanhemmat olivat tietoisia tekijöistä, jotka vaikeuttavat kiintymyssuhdetta. Koimme yllättävänä, että kiintymyssuhdetta vaikeuttavana tekijänä nousi esiin lapsen biologian pohtiminen, kun raskaus oli alkanut luovutetun sukusolun avulla. Vastauksissa kerrottiin lapsen hyvin erilaisesta ulkonäöstä vanhempaan nähden sekä sosiaalisesti haastavista tilanteista. Huolta herätti sukulaisten suhtautuminen lapseen, kun lapsi ei ollut biologisesti heille sukua. Biologisen suhteen puuttumisen ei kuitenkaan ole todettu olevan suoranaisesti esteenä onnistuneelle vuorovaikutukselle ja tätä kautta turvalliselle kiintymyssuhteelle. Suuremman merkityksen vuorovaikutukseen tuo vanhemman aiemmat kiintymyskokemukset. (Barone ym. 2018.)

Ei-synnyttäneen vanhemman rooli lapsen elämässä on hyvin tärkeä. Lapsen maailmassa tärkeintä on, että hänellä on aikuisia, jotka tarjoavat hoivaa ja turvaa. Lapsi ei tee eroa vanhempien välillä sen mukaan, kuka hänet on synnyttänyt. Vuorovaikutuksen määrä ja laatu sen sijaan määrittävät, kuinka tärkeäksi vanhempi koetaan ja millainen kiintymyssuhde lapsen ja vanhemman välille kehittyy. Tämän

vuoksi onkin tärkeää, että terveydenhuollon ammattilaiset kohtaisivat lapsen vanhemmat ennakkoluulottomasti ja välttäisivät synnyttäneen vanhemman merkityksen ylikorostamista.

8.2 Eettisyys

Noudatimme opinnäytetyömme kaikissa vaiheissa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan luomaa ohjetta hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK-ohje). Tämän ohjeen peruseriaatteita ovat rehellisyys, luotettavuus, arvostus ja vastuunkanto. Kunnioitamme muiden tekemiä töitä asiaan kuuluvilla viittauksilla ja lähdemerkinnöillä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.) Kannamme vastuun opinnäytetyömme eettisyydestä ja läpinäkyvyydestä. Koko opinnäytetyöprosessin ajan olemme huolehtineet toimintamme rehellisyydestä, huolellisuudesta, avoimuudesta sekä kunnioittavuudesta. Syötimme valmiin opinnäytetyön plagiaatintunnistusjärjestelmään, sillä sen tiedetään lisäävän työn eettisyyden toteutumista. (Arene 2018.)

HTK-ohjeen lisäksi huomioimme opinnäytetyössämme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatiman ohjeen ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista. Kunnioitamme tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Toimimme tutkimuksessamme siten, ettei tutkimukseen osallistuville henkilöille aiheudu haittaa tai harmia. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.)

Tuottamamme kyselytutkimus oli anonyymi, joten emme käsittele siinä kenenkään henkilötietoja. Kysely luotiin käyttäen Metropolian e-lomakeohjelmistoa, joka on hyväksytty sekä tietoturvan että tietosuojan osalta. Käsittelemme ja säilytämme aineistoa sekä sen tuloksia Metropolian tietokannassa salasanalla suojattuna. Tiedostoon ei pääse muut, kuin tämän opinnäytetyön tekijät. Tutkimukseen osallistuminen oli täysin vapaaehtoista ja tutkimuksen pystyi keskeyttämään koska tahansa syytä ilmoittamatta. Vastaajan tuli antaa tietoinen suostumus kaksi kertaa kyselyä täytettäessä. Ilman suostumusta kyselyä ei voitu tallentaa. Hävitämme kyselyn vastaukset, kun olemme raportoineet kyselyn tulokset tai viimeistään, kun opinnäytetyö on valmis. Opinnäytetyön tulokset julkaisemme tuloksia vääristelemättä. Olemme huomioineet kyselytutkimuksessamme Metropolian määrittämät tietosuojavaatimukset.

8.3 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida luotettavuuskriteereillä, jotka ovat uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys sekä siirrettävyys.

Luotettavuuskriteerien avulla voidaan arvioida tutkimuksella tuotetun tiedon todenmukaisuutta. Luotettavuuden arviointi osana tutkimusprosessia on välttämätöntä tutkimustoiminnan, tieteellisen tiedon sekä sen hyödyntämisen kannalta. (Kylmä & Juvakka 2007: 127.)

Uskottavuudella tarkoitetaan, että tutkimuksen tulokset on kuvattu mahdollisimman selkeästi, jolloin lukija ymmärtää analyysin toteutustavan sekä tutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet. Analyysissä käytettävät taulukot ja kuviot selkeyttävät tuloksia ja siten lisäävät luotettavuutta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 198.) Tutkimuksen vahvistettavuus tarkoittaa tutkimusprosessin kaikkien vaiheiden jatkuvaa kirjaamista, jotta tutkimuksen ulkopuolinen henkilö voi seurata sen etenemistä. Refleksiivisyydellä tarkoitetaan tutkijoiden lähtökohtia tutkimuksen tekemiseen. Tutkijan on pohdittava sekä omaa osaamistaan mutta myös omia asenteitaan tutkimukseen liittyen. (Kylmä & Juvakka 2007: 128–129.) Siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimuksen siirrettävyyttä toiseen tutkimusympäristöön. Tämän varmistamiseksi tarvitaan huolellinen kuvaus tutkimuskontekstista sekä osallistujien valinnasta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 198.)

Opinnäytetyötä aloittaessa loimme huolellisen suunnitelman opinnäytetyöprosessin etenemisestä. Suunnitelman avulla pystyimme jäsentämään tulevaa työtä ja hahmottamaan, mitä tuleva prosessi pitää sisällään. Yhtenä luotettavuustekijänä suunnitelimme opinnäytetyöllemme aikataulun, jonka avulla pystyimme hallitsemaan ajankäyttöämme. Tällä varmistimme riittävän ajan jokaiseen työvaiheeseen. Luotettavuuden kannalta pidimme tärkeänä, että työtä ei tehdä kiireellä tai huolimattomasti.

Toteutusvaihe piti sisällään tiedonhakuja, kyselytutkimuksen toteutuksen sekä aineiston analyysin. Tiedonhaussa pyrimme hyödyntämään mahdollisimman paljon luotettavia tietokantoja ja painettua kirjallisuutta. Käyttämämme tietokantoja olivat esimerkiksi Cinahl, Medic sekä PubMed. Tiedonhaussa kiinnitimme huomiota tiedon tuoreuteen ja pyrimme käyttämään korkeintaan 12 vuotta vanhoja julkaisuja. Joustimme tästä kuitenkin yhden julkaisun kohdalla tarkan harkinnan jälkeen.

Kyselytutkimuksessa pyrimme minimoimaan luotettavuutta heikentäviä tekijöitä. Vastajien tuli muistella kyselyssä menneitä tapahtumia, mikä voi aiheuttaa epätarkkuutta. Haittaa välttääksemme, rajasimme kohderyhmän korkeintaan kolmevuotiaiden lasten vanhempain. Pyrimme muotoilemaan kysymykset mahdollisimman selkeästi ja testasimme kyselyä väärinymmärrysten ehkäisemiseksi. Tästä huolimatta väärinymmärryksen mahdollisuus on olemassa. Tiedostimme myös riskin, että vastaaja antaa tarkoituksenmukaisesti valheellisia vastauksia. Analysoimme tutkimuksesta saatua aineistoa tarkasti ja aikaa käyttäen. Pelkistimme alkuperäisilmaukset ja teimme luokittelun parityönä. Parityöskentely lisäsi kriittisyyttä ja toi useampia erilaisia näkökulmia aineiston analyysiin. Lisäksi parityö mahdollisti molempien vahvuuksien hyödyntämisen koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Raportointivaiheessa tarkastelimme työmme luotettavuutta kriittisesti. Kävimme kaikki opinnäytetyöprosessin vaiheet läpi ja pohdimme luotettavuuden toteutumista. Kirjasimme lähdeviitteet huolellisesti ja tarkasti tekstiin sekä varmistimme viittausten ja lähdeluettelon vastaavuuden. Tiedostimme myös osaamisemme rajat ja haimme tarvittaessa tukea ja neuvoja aiheeseen liittyvistä työpajoista, ohjaavalta opettajalta sekä seminaarituloksista.

Opinnäytetyömme luotettavuutta heikentäviä tekijöitä on myös tärkeää huomioida. Kokemattomuutemme niin tiedonhaussa, tutkimuksen luomisessa kuin myös aineiston analyysissä vaikuttivat työn luotettavuuteen. On myös tärkeää tiedostaa tutkijoiden ennakoasenteet tutkittavaa asiaa kohtaan. Nämä ennakoasenteet voivat olla myös tiedostamattomia, mutta parityöskentely vähentää ennakoasenteiden siirtymistä tutkimukseen ja sen analysointiin. Näiden lisäksi on hyvä huomioida laadullisen tutkimuksen vahvistettavuuden haasteet, jolloin samasta aineistosta voi syntyä hyvinkin erilaisia tulkintoja eri tutkijan toimesta (Kylmä & Juvakka 2007: 128).

8.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella päädyimme seuraaviin johtopäätöksiin:

1. Ei-synnyttäneen vanhemman ja ensimmäisen lapsen välistä kiintymyssuhdetta kuvailtiin ilmenevän, kun lapsi haluaa viettää aikaa vanhemman kanssa ja olla hänen lähellänsä sekä kun lapsi kokee vanhemman turvalliseksi.

2. Vuorovaikutus ja läheisyys lapsen kanssa oli eniten vastauksista esiin noussut kiintymyssuhdetta edistävä tekijä. Tämän lisäksi vanhemmuuden jakaminen sekä osallisuus lapsen hoitoon alusta alkaen koettiin tärkeäksi.
3. Kiintymyssuhdetta vaikeuttaviksi tekijöiksi koettiin vanhempien väliset ristiriidat, lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen vähäisyys sekä vanhemman psyykkiset haasteet. Myös lapsen haastava temperamentti ja terveysongelmat koettiin vaikeuttaviksi tekijöiksi.

Ehdotamme seuraavia jatkotutkimusaiheita opinnäytetyömme tulosten perusteella:

1. Laadullisia tutkimuksia terveydenhuollon ammattilaisten kokemuksista ei-synnyttäneiden vanhempien kiintymyssuhteen tukemisessa.
2. Ovatko ei-synnyttäneet vanhemmat saaneet terveydenhuollon ammattilaisilta tukea kiintymyssuhteen muodostumiseen?

Lähteet

- Arene 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Päivitetty 9.1.2020. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382> Viitattu 12.9.2023
- Aydin, Reyhan & Boz, Busra & Ucar, Ozlem & Dolek, Feyza 2020. Attachment Levels of Fathers and Examining the Factors Affecting. *International Journal of Caring Sciences* 13 (2). 1440.
- Barone, Lavinia & Carta, Andrea & Ozturk, Yagmur 2020. Social-emotional functioning in planned lesbian families: does biological versus non-biological mother status matter? An Italian pilot study. *Attachment & Human Development* 22 (2). 143–156.
- Bowlby 2005. *The Making and Breaking of Affectional Bonds*. Abingdon: Routledge.
- Crittenden, Patricia M 2017. Gifts from Mary Ainsworth and John Bowlby. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. *Child Psychology and Psychiatry* 22. 436–442.
- Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 34 (4). 215–225.
- Harlow, Elizabeth 2021. Attachment theory: developments, debates and recent applications in social work, social care and education. *Journal of Social Work Practice* 35 (1). 79–91.
- Hiilamo, Elli-Alina 2022. Tasa-arvoon tähtäävä perhevapaaudistus tulee tänään voimaan - tämä kaikki muuttuu. *Yle Uutiset*. <<https://yle.fi/a/3-12557099>> Viitattu 5.9.2023
- Hughes, Daniel 2011. Kiintymyskeskeinen vanhemmuus – Toimivuutta kasvatukseen. Suom. Ritanen, Liisa. Tampere: PT-kustannus.
- Huntington, Clare & von Bary, Christiane & Joslin, Courtney G. 2023. *Social Parenthood in Comparative Perspective*. New York: New York University Press.

Jyväskylän yliopisto. Fenomenologia. Päivitetty 23.4.2015.

<<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/fenomenologia>> Viitattu 19.9.2023

Kalland, Mirjam & Kauppi, Antti & von Koskull, Malin & Mäkelä, Jukka & Mäntymaa, Mirjami & Oksanen, Eeva & Pajulo, Marjukka & Puura, Kaija & Pyykkönen, Nina & Salo, Saara & Sourander, Johanna & Takalo, Ari & Viinikka, Anne (toim.) 2014. Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa. Tampere: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

Kalland, Mirjam & Salo, Saara 2020. Vanhemmuuden tukeminen vauva- ja lapsiperheissä. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 136 (8). 891–897.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Klemetti, Reija & Hakulinen-Viitanen, Tuovi 2013. Äitiysneuvolaopas - Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 29.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=3&isAllowed=y> Viitattu 5.10.2023

Koivuranta, Esa 2016. Henkilökuva: Lastenpsykiatri Jari Sinkkonen oli äkkipikainen ja äreä isä – nyt hän kehottaa muita tekemään toisin kuin hän itse. Yle. <<https://yle.fi/a/3-8563650>> Viitattu 21.9.2023.

Korkalainen, Paula 2022. Vammaispalvelujen käsikirja. Kiintymyssuhteen merkitys ja sen tukeminen. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Päivitetty 27.4.2022.

<<https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/vammaisen-henkilo-vanhempana/kiintymyssuhteen-merkitys-ja-sen-tukeminen>> Viitattu 9.10.2023

Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. 1.painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lagarto, Ana & Duaso, Maria J. 2021. Fathers' experiences of fetal attachment: A qualitative study. Infant Mental Health Journal 43 (2). 328–339.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983. Annettu 8.4.1983.
<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361#L1P3>> Viitattu 5.9.2023

Lastensuojelulaki 417/2007. Annettu 13.4.2007.
<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#a21.12.2007-1390>> Viitattu 5.9.2023.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus. Vanhemmuus ja kasvatus. Päivitetty 4.3.2021. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/>> Viitattu 4.10.2023.

Merimaa Juha 2018. Professori Mirjam Kalland: Pienten lasten vanhemmat tarvitsevat ympärilleen yhteisön. Helsingin yliopisto. <<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-ja-oppiminen/professori-mirjam-kalland-pienten-lasten-vanhemmat-tarvitsevat-ymparilleen-yhteison>> Viitattu 21.9.2023.

Moring, Anna 2013. Oudot perheet. Normeja ja ihanteita 2000-luvun Suomessa. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto. Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. <<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/c6a21cf9-58a1-42fa-9b8a-fef67b9d02aa/content>> Viitattu 21.9.2023

Newman, Louise & Sivaratnam, Carmel & Komiti, Angela 2015. Attachment and early brain development – neuroprotective interventions in infant – caregiver therapy. Translational Development Psychiatry 3 (1).

Pajulo, Marjukka & Salo, Saara & Pyykkönen, Nina 2015. Mentalisaatio ihmistä suojaavana tekijänä. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 131 (11). 1050-7. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo12278>> Viitattu 21.9.2023.

Puura, Kaija & Sannisto, Tuire & Riihonen, Riikka 2018. Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa. Lääkärilehti katsausartikkeli 21 vsk 73. 1345–1350.

Rotkirch, Anna 2020. Miten Suomesta tuli vähäisen syntyvyyden maa? Lääkärilehti katsausartikkeli 42 vsk 75. 2220–2224.

Sateenkaariperheet. Mikä on sateenkaariperhe? <<https://sateenkaariperheet.fi/tietoa-ja-koulutusta/mika-on-sateenkaariperhe/>> Viitattu 21.9.2023

Sinkkonen, Jari 2020. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. 1.–5. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Sinkkonen, Jari & Kalland, Mirjam 2016. Vanhemmuus, kiintymyssuhde ja perhe. Oppikirjat. Lasten psykiatria ja nuorisopsykiatria. Psyykkisen kehityksen riskit ja suojaavat tekijät. Duodecim Oppiportti.

Sinkkonen, Jari & Korhonen, Laura 2015. Pulassa lapsen kanssa. 1. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Sukupuolten tasa-arvo 2022. Perheiden moninaisuus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tasa-arvotiedon keskus. Päivitetty 23.12.2022. <<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/perheet-ja-vanhemmuus/perheiden-moninaisuus>> Viitattu 22.9.2023

Sukupuolten tasa-arvo 2023. Perhevapaiden käyttö ja kustannukset. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tasa-arvotiedon keskus. Päivitetty 22.6.2023. <<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/perheet-ja-vanhemmuus/perhevapaiden-kaytto-ja-kustannukset>> Viitattu 2.11.2023.

Tilastokeskus 2011. Syntyvyys on yhä nousussa. <https://www.stat.fi/til/synt/2010/synt_2010_2011-04-15_tie_001_fi.html> Viitattu 22.9.2023.

Tilastokeskus 2020. Perheet 2019. <https://www.stat.fi/til/perh/2019/perh_2019_2020-05-22_fi.pdf> Viitattu 22.9.2023.

Tilastokeskus 2021a. Isät tilastoissa. <<https://www.stat.fi/tup/poimintoja-tilastovuodesta/isat-tilastoissa.html>> Viitattu 22.9.2023

Tilastokeskus 2021b. Perheiden määrän lasku on pysähtynyt. <https://www.stat.fi/til/perh/2020/perh_2020_2021-05-28_tie_001_fi.html> Viitattu 22.9.2023

Tilastokeskus 2023. Äidit tilastoissa. <<https://www.stat.fi/tup/poimintoja-tilastovuodesta/aidit-tilastoissa.html>> Viitattu 22.9.2023

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Toinen, uudistettu painos. <https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf> Viitattu 12.9.2023

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 1. painos. Helsinki. <https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf> Viitattu 12.9.2023

Uusitalo, Kaisa & Wallenius, Katja & Tuominen, Stina 2023. Näin perhevapaat jaetaan eripuolilla Suomea - äiti on valtaosassa perheitä edelleen vauvan ykköshoitaja. Yle. <<https://yle.fi/a/74-20049699>> Viitattu 5.10.2023

Vanhemmuuslaki 775/2022. Annettu Helsingissä 26.8.2022. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220775>> Viitattu 5.9.2023

Van Rosmalen, Lenny & Van der Veer, René & Van der Horst, Frank 2015. Ainsworth's Strange Situation Procedure: The Origin of an Instrument. *Journal of the History of the Behavioral Sciences* 51 (3). 261–284.

Vilén, Marika & Seppänen, Paula & Tapio, Nina & Toivanen, Riikka 2014. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. 2. uudistettu painos. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.

Young, Rachel 2013. The Importance of Bonding. *International Journal of Childbirth Education* 28 (3).

Liite 1: Saatekirje

Arvoisa vastaanottaja,

Tervetuloa mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan kiintymyssuhdetta lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välillä. Sovellutte tutkimukseen, jos olette täysi-ikäinen, lapsen ei-synnyttänyt vanhempi ja teille on syntynyt ensimmäinen lapsi, joka on iältään 1–3-vuotias. Edellä mainittujen lisäksi olette olleet mukana lapsen elämässä jo raskausaikana.

Tarkoituksenamme on tutkia, miten ei-synnyttänyt vanhempi kuvailee kiintymyssuhdettaan ensimmäiseen lapseensa, ja mitkä asiat vaikuttavat kiintymyssuhteeseen. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa terveydenhuollon ammattilaisille ja terveydenhuollon opiskelijoille.

Tutkimus toteutetaan laadullisena e-lomakekyselynä, joka sisältää taustatietokysymyksiä sekä kysymyksiä, jotka liittyvät kiintymyssuhteeseen. Saatekirje, jossa on linkki e-lomakkeelle, lähetetään Facebook ryhmään, joista haetaan kyselyyn kymmentä vastaajaa. E-lomakkeen täyttäminen kestää 10–15 minuuttia. Aineisto analysoidaan sisällönanalyysin keinoin. Tutkimuksessa ei käsitellä henkilötietoja, eikä vastaajia voida tunnistaa. Kysely on avoinna 26.9.-9.10.2023. Opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa joulukuun 2023 aikana.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voitte keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen kesken vastaamisen, vastauksianne ei tallenneta eikä käsitellä. Mikäli peruutatte suostumuksen vastaamisen jälkeen, teistä suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Linkki kyselyyn: <https://elomake.metropolia.fi/lomakkeet/39814/lomake.html>

Kiitämme yhteistyöstä

Helsingissä 25.9.2023

Lisätietoa antavat:

Petra Lehto

Julianne Nygren

etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Metropolia ammattikorkeakoulu

Liite 2: Kyselylomakkeen kysymykset

Tutkimuskysymykset	E-lomakkeen kysymykset
Taustakysymykset	<ul style="list-style-type: none">•Vastaajan ikä•Lapsen ikä•Onko lapsi ensimmäisen lapsesi?•Asutko samassa taloudessa lapsesi kanssa?
1. Millä tavalla ei-synnyttänyt vanhempi kuvailee kiintymyssuhdettaan ensimmäiseen lapseen?	<ul style="list-style-type: none">•Kuvaile miten valmistaudit lapsen odotukseen.•Kuvaile mitä mielestäsi tarkoittaa lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman kiintymyssuhde.•Miten lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman välinen kiintymyssuhde mielestäsi näkyy ja ilmenee?
2. Mikä asiat ei-synnyttäneen vanhemman mielestä vaikuttavat kiintymyssuhteeseen?	<ul style="list-style-type: none">•Minkälaiset asiat voivat mielestäsi edistää lapsen ja ei-synnyttäneen vanhemman kiintymyssuhteen muodostumista?•Minkälaiset asiat voivat mielestäsi vaikeuttaa kiintymyssuhteen muodostumista?•Miten olet pyrkinyt rakentamaan kiintymyssuhdetta lapsesi kanssa?